

Slovenski dom

Ste. 252

V Ljubljani, petek 5. novembra 1937

Leta II.

Japonska ne prizna sestanka v Bruselju in vztraja pri zahtevi o direktnih pogajanjih s Kitajsko

Bruselj, 5. nov. o. Po dveh dneh zasedanja konference v Bruselju je jasno, da ni mogoče računati s kakim uspehom tega sestanka. Po govorih kitajskega, italijanskega in drugih zastopnikov in po sestankih, ki so jih imeli voditelji posameznih delegacij, se je položaj docela pojasnil, zato bodo vsi glavni zastopniki že danes odgovorili iz Bruselja in bo konferenca preložena. Tako predvsem angleški zunanji minister Eden in francoski zun. minister Delbos. Sklenili so sicer, da bodo skušali doseči, da se Japonska in Nemčija udeležita konference, toda sodeč po japonskih vesteh, od tega ne bo prišlo.

Čeprav v tokijskih uradnih krogih ni mogoče dobiti nobenih razlag o namenu, ki ga pripisujejo bruseljski konferenci, da pošlje Japonski vabilo, izjavljajo v političnih krogih, da bo Japonska tudi vsako novo vabilo odbila, tudi če bi bilo naslovljeno neposredno na njo. V teh krogih izjavljajo, da ni po japonski noti Belgiji z dne 27. oktobra in po izjavi japonske vlade o tej stvari nastopila nobena sprememba v japonskem vedenju.

Japonski listi pišejo hladno in zapeto o bruseljski konferenci. List Nici Nici pravi, da ni pričakovati posebnih uspehov in da so to konferenco sklicali, ne da bi se bili poprej potrudili in podrobneje in nepristransko proučili japonske zahteve in njihovo upravičenost. Države, ki so dale pobudo za sklicanje te konference, pravi list, ne upoštevajo osnovnih smernic japonske politike, ki so ostale iste. Japonska si želi neposredno pogajati se z Nankingom. Toda države, ki so sklicale bruseljsko konferenco, si ne žele miru na Daljnem vzhodu, temveč bi rade samo

utrdile svoj vpliv na Kitajskem. Politika teh držav očitno nasprotuje načelom, ki jih te države javno razglajajo o Daljnem vzhodu: neupoštevanje teh načel, te države trdovratno hujšajo Kitajsko na čedalje hujši odpor proti Japonski.

Spet pododbor za poravnavanje

Bruselj, 5. novembra. AA. (Havas) Včeraj ob 11. je v kabinetu belgijskega zunanjega ministra Spaaka bila ožja konferenca med zastopniki Sovjetske Rusije in držav, ki so podpisale washingtonsko pogodbo, izvemši kitajskega zastopnika. Sestanek

se je končal ob 12.30. Govore, da je zastopnik USA predlagal ustanovitev pododbor, ki bi vanj vstopili samo zastopniki držav podpisnic, izvemši Kitajsko. Ta pododbor bi imel nalogo, poslati v imenu konference Japonski spravičljiv poziv, ki so nanj mislili že prvi dan. Če ne bi bil japonski odgovor popolnoma odklonilen, bi pododbor morda lahko prevzel posredovalno vlogo med Tokiom in Nankingom. Sovjetska Rusija v tem pododboru ne bi sodelovala. Litvinov in Potemkin, ki sta bila na tej konferenci, nista nasprotovala takšni rešitvi. Sovjetska Rusija bi s svojo odsotnostjo vzela Japonski vsak izgovor za odklonitev vabila, ki bi ga jim konferenca poslala.

Predsednik angleške vlade izjavlja

O priznanju Francove Španije

London, 5. nov. AA. DNB. »Daily Mail« piše, da bo angleška vlada prav kmalu dejansko priznala generala Franca, ker so angleški ministri prepričani, da bodo nacionalisti v Španiji kmalu zmagali. Počakati moramo, da vidimo, kakšen bo vtis odhoda diplomatskega zastopnika angleške vlade v Burgo. Težko bo zanikati znanja vojskujoče se države stranki, ki bo na ta način priznana. To bo samo še obremenilo rešitev vprašanja odhoda pristojcev. Šele tedaj, ko bi ti odšli, bi se lahko govorilo o priznanju.

Predsednik vlade je dal v spodnji zbornici

izjavo o bodočem razmerju med Veliko Britanijo in nacionalistično Španijo. V tej izjavi pravi predsednik vlade:

»Britanska vlada nima namena prav nič spreminiti stališča, ki ga je zmerom zavzemala nasproti obema španskima strankama, stališča, ki ga ji je narekoval dogovor o nevmešavanju. Toda vlada ima dolžnost zavedati se svoje odgovornosti glede varstva britanskih državljanov in britanskih trgovinskih interesov v vsej Španiji, vstevši tudi velikašna področja na severozahodu in jugozahodu in v španskem Maroku, ki so pod oblastjo generala Franca. Na dlani je bilo, da se mnoga vprašanja, nanašajoča se na britanske interese v teh krajih, niso mogla urediti na zadovoljiv način s dosedanjimi nestalnimi stiki. Zato se je britanska vlada začela pogajati zastran imenovanja svojih zastopnikov in zastopnikov generala Franca, ki naj uredi vprašanja, tičeča se britanskih in španskih državljanov in trgovinskih koristi obeh držav. Ti agenti ne bodo imeli nobenega diplomatskega statusa. To vprašanje ne spada med tista vprašanja, ki so odvisna od posredovanja s drugimi državami, valje temu je britanska vlada o tem sproti obveščala francosko vlado.

Romunska vlada bo odstopila

takoj po vrnitvi kralja Karola iz ČSR

Bukarešta, 5. nov. m. Včeraj je imela romunska vlada svojo običajno sejo, po kateri je več ministrov izjavilo, da jih je na seji predsednik vlade Tatarscu obvestil o tem, da bo 10. novembra, t. j. takoj po povratku kralja Karola iz Češkoslovaške, podal ostavko svojega kabineta. Politična javnost misli, da bo postal Tatarscu naslednik nekdanji predsednik vlade in sedanjí šef romunske fronte Vajda Vojevod. Poudarjajo tudi, da je Vajda Vojevod, ki je doma z Erdeljskega, zelo vdan vladarski hiši, kar je večkrat tudi že dokazal. Tudi zatrjujejo, da bo Vojevodovo vlado podpirala tudi sedanja vladna liberalna stranka, ki ji je ljubi Vajda Vojevod, kakor pa caranisti.

Italija - Romunija

Rim, 5. novembra. m. Romunski zrakoplovni in mornariški minister Inrescu je snoti prišel s svojim spremetvom v Rim. Za časa svojega tamkajšnjega bivanja bo gost italijanske vlade ter si bo ogledal vsa italijanska vojaška letališča in pomorska oporišča. Romunskega ministra Inresca bo danes sprejel italijanski zunanji minister grof Ciano.

Naš novi poslanik v Bukarešti

Bukarešta, 5. novembra. m. Na novo službeno mesto je prišel v Bukarešto novi jugoslovanski

poslanik na romunskem dvoru Jovan Dučić, prej poslanik v Rimu. Njegov prihod je pozdravilo vse romunsko časopisje. Novi poslanik bo izročil svoja poverljiva pisma kralju takoj po njegovem povratku iz Češkoslovaške.

Francoski socialisti in Ljudska fronta

Pariz, 5. novembra. AA. (Havas): Glavni odbor socialistične stranke bo zasedal v Parizu 6. in 7. t. m. V glavnem bo razpravljalo o sodelovanju socialistov v vladi ljudske fronte. Blum in Paul Faure si bosta prizadevala, da prepričata odbor o nujnosti obrambne ljudske fronte kot politični koaliciji z največjo življenjsko močjo. Paul Faure bo s podporo večine uprav. odbora stranke in velikih federacij dal na glasovanje izjavo o nadaljevanju sodelovanja v vladi ljudske fronte pod vodstvom radikalov, vendar naj socialistična stranka stopi v zvezo z ostalimi strankami ljudske fronte, zaradi morebitnih razgovorov o razširitvi njenega začetnega programa. Žirovski se bo zavzemal za sestavo »prave vlade ljudske fronte«, pod čimer razume vlado, v kateri bi sodelovali tudi komunisti in splošna delovna zveza. G. Pivert bo pa zahteval izvršitev skrajnega socialističnega programa; socialisti naj stopijo iz vlade, če radikali ne bi na to

pristali. Splošno mislijo, da prav tako kakor radikalni kongres tudi socialistični glavni odbor ne bo stremil za tem, da se razdre sodelovanje med dvema strankama, ki nosita danes odgovornost za vodstvo države.

Dvoboj za svetovno prvenstvo v šahu

Amsterdam, 5. nov. o. Trinajsto partijo za svetovno prvenstvo v šahu sta vlemojstra Aljehin in Euwe začela v sredo zvečer. Začetne poteze so bile prav takšne kot že v nekaterih prejšnjih igrah. V središčnici pa si je Euwe izmislil spet neko novost in sicer je navidez čisto nerazumljivo žrtvoval kmeta. Ta žrtve pa je bila menda res dobra, kajti Aljehin ni mogel kljub svoji žilavi obrambi napraviti dovolj močnega zidu pred Euwejevim napadom. Do štiridesete poteze, ko je bila igra prekinjena, je sicer padlo na obeh straneh enako vojakov, toda Euwe je ostalo vojsko boljše postavil. Igro sta vlemojstra nadaljevala sinoči in tudi končala. Zmagal je enkrat spet Euwe, in je sedaj Aljehin samo še dve točki pred njim. Šahovska javnost ne izključuje možnosti, da se bo odšel naprej Euwe spet dobro držal, prav tako, kakor pred dvema letoma, ko si je priporil svetovno šahovsko prvenstvo, ter zatrdil mislijo, da so spet začeli igrati mesto genialnega Aljehina, le njegovi razburkani živci. Bomo videli. Sicer pa je v trinajsti igri Euwe igral z belimi figurami. — Stanje po trinajstem spopadu je 7.5 proti 5.5 za Aljehina.

Dve veliki bombni letali sta se predvčerajšnjim zaleteli nad Washingtonom in treščili na tla, pri čemer je pet letalcev našlo težko smrt.

osebje okrožnico, v kateri pravi, da z žalostjo opaža, da je gospodarski položaj podjetja zelo oslabil zaradi velikega padea naročnikov pri »Jutru« in zaradi vsebolj zmanjšujočega se števila oglasov. Zato je treba odločnih in naglih ukrepov, pri katerih g. Ribnikar računa predvsem s požrtvovalno pomočjo uredniškega osebja, s čimer storiti vse, da se bo uredniški del lista tako izpopolnil, da bo to pripomoglo h gospodarskemu napredku podjetja.

Nihče ne ve, ali je g. Ribnikar ta državni udar izvedel po sporazumu z dr. Kramerjem in njegovo skupino, dejstvo je, da so Ribnikarjevo okrožnico dobili vsi »Jutrovi« uredniki in številni direktorji, razen glavnega direktorja dr. Kramerja in g. Puca, brata petomajskega bana, najnovejšega borilca za demokracijo in slovensko besedo, dr. Dinka Puca, čuvarja Kramerjevega pisarnice pri združenji opoziciji ob potrebi kakšne morebitne prelevitve. Neka nemerodajna razlaga pravi, da se bliža 1. december in z njim polnoletnost Ribnikarjevega zaveznika g. Žerjave mlajšega, s čimer je položaj za stvarnega g. Ribnikarja jasen, tako jasen, da je lahko že začel z odločujočimi koraki in zasedel pri »Jutru« sobo uredniškega direktorja.

O razčiščenju te zanimive zadeve bomo ob priliki še poročali.

Izza kulis naprednih politikov

„Državni udar“ v Knafljevi ulici

Ljubljana, 5. novembra.

Vsem našim bralcem in prijateljem je še v spominu spor med lastniki »Jutrovega« koncerna, o katerem smo mi prvi obvestili slovensko in jugoslovansko javnost. Spor je izbruhnil zaradi različnih političnih stališč med glavnimi lastniki delnice tega koncerna. Glavni delničarji so direktor Adolf Ribnikar, dr. Kramer, dr. Brezigar in dediči pokojnega liberalnega voditelja dr. Žerjava. Odkar so »Jutro« in njegovi v opoziciji, so se med glavnimi delničarji začela kazati precejšnja nasprotstva glede smeri lista. Kramerjeva skupina je zahtevala, naj se »Jutro« kot edini dnevnik v državi z vsjo silo zavzema za nestvarno jugoslovenarstvo, po diktaturi kliče politiko JNS, ki je pa v Sloveniji že od vsega začetka neprijljuba zaradi svojih batinaških in centralističnih metod.

Proti temu nestvarnemu in neprijljubnemu centralističnemu nedemokratskemu jugoslovenarstvu je začel v stiski novega časa in ob grenkobi opozicijskega kruha nastopati stvarni g. Dolfe Ribnikar, ki je imel pred očmi predvsem gospodarske koristi, katere so delničarji imeli od svojega podjetja. Stvarni g. Dolfe je zahteval, naj se »Jutro« prelevi v politično neborben, zgolj informativen list, kakor je n. pr. belgrajska »Politika« itd. Predvsem naj bi »Jutro« zapustilo osvobodno centralistično, jugofašistično smer, se polagoma preusmerilo na slovenstvo ter se, kakor to zahteva danes popularnost, rahlo levičarsko obarvalo. To zadnje mu gotovo ne bi bilo težko...

Spričo teh razlik je razumljivo, da je prišlo med skupino dr. Kramerja in med g. Ribnikarjem do velikih nesoglasij, zlasti še, ker je stališče g. Ribnikarja in njegove nazore o bodoči smeri »Jutra« podprl tudi sin pokojnega dr. Žerjava, Borut, kot solastnik tistega dela delnice podjetja, brez katerega nihče ne more imeti v pravem svetu trajne večine. Za te delnice se je začel

hud in marsikdaj zelo čuden boj med dr. Kramerjem ter stvarnim g. Ribnikarjem. G. Borut Žerjav postane 1. decembra letos polnoleten. Da bi pa pospešil preusmeritev pri »Jutru« je že lani prosil, da bi mu priznali polnoletnost, česar pa, baje zaradi mogočnih, nasprotnih mu vplivov ni mogel in ni mogel doseči. Njegov varuh je bil pokojni polkovnik Žerjav, ki je držal s skupino dr. Kramerja. G. Borut Žerjav kljub vsem naporom in prigovarjanjem ni hotel odnehati glede svojega stališča.

Dr. Kramer je zaradi moralnega pritiska ustanovil zadrugo »Napredni tisk«, da bi lažje vzdrževal svoje zahteve pri »Jutru«. Dokler g. Borut Žerjav ni bil polnoleten, je imel dr. Kramer s svojimi prijatelji še večino v upravnem svetu »Jutrovega« koncerna. »Napredni tisk« je med tem časom kupil od ge. Ehrlichove, hčerke pokojnega dr. Žerjava njen paket delnic, da bi tako dr. Kramerju zagotovil večino tudi po polnoletnosti g. Boruta Žerjava. Toda ta kupčija po določilu dr. Žerjavovega testamenta ni veljavna, ker delnic ni mogoče razdeliti; testament pravi, da predstavljajo te delnice v celoti veliko večjo moralno vrednost, kakor pa je njena trgovska cena.

Zaradi tega dejstva se je razčiščevanje pri »Jutrovem« koncernu še bolj zapletlo. Zunanji izraz tega nasprotja je bil, da g. Ribnikar ni več prihajal k »Jutru«. Bilo je veliko debat, veliko razpravljanja, rotenja in posredovanja in zadnje čase so se začele širiti vesti, da so vsi spori poravnani in da bosta stvarni gospodarstvenik g. Ribnikar ter utopiistični politik dr. Kramer spet krmarila ladjo po starih vodah.

Pred dvema dnevnoma pa je prišlo do nenadnega in nerazložljivega preobrata. G. Ribnikar je namreč prišel v »Jutrovo« uredništvo ter vsakemu uredniku stisnil roko in povedal, da prevzema on vodstvo podjetja. Izdal je tudi na vse uredniško

Vesti 5. novembra

Pogajanja o vojaškem sodelovanju med Portugalsko in Anglijo so se začela pretekli teden v Lizboni, kamor je dospel posebno angleško vojaško odposlanstvo.

Zaradi palestinskega velikega multija pravijo v Londonu, da angleška vlada ne bo zahtevala, naj ji ga Francija izroči. Francija bi ji ga najbrž tudi ne dala sama od sebe, ker bi to izzvalo silovito ogorčenje po vsem arabskem svetu.

Uradna zastava v Gdansk u bo odslej zastava s kljukastim križem, kakor je odredil predsednik senata.

Novo belgijsko vlado bo poskusil sestaviti po kraljevem naročilu zunanji minister Spaak, ki pripada liberalni stranki.

Z 12 m dolgo jadrnico je preplul Atlantsko morje Francoz Jean Goy. Ko je prišel do Gibraltarja, ga je pa morje vrglo na skale.

Tajno organizacijo, ki dela za španske nacionaliste, je baje odkrila francoska policija ter izgnala večino njenih članov. Ni pa policija smela odkriti številnih javnih organizacij, ki delajo po naročilu Kominterne za rdečo Španijo, ki ubijajo in ugrabljajo politične nasprotnike komunizma.

Vrhovni poveljnik sovjetske vojske maršal Vorosilov je v zadnjih štirinajstih dneh pregledal sovjetske obrambne postojanke na Daljnem vzhodu in imel važen sestanek s poveljnikom sibirske armade maršalom Blücherjem.

Del okostja najstarejše vrste človeka na svetu so odkrili blizu Pekinga, kjer so pred leti dobili že lobanjo tega najstarejšega prebivalca zemlje. Po teh delih okostja bodo lahko obnovili zunanjo podobo tega človeka.

Velike ognje so morali zažigati v Londonu zadnja dva dneva po vseh prometnih križiščih, ker je padla tako gosta megla, da so morali ves promet na kopnem in na vodi ustaviti. Ognje so zažigali, da so se vsaj peši lahko orientirali.

Hitlerjev namestnik Hess je iz Rima odpotoval v Tripolis, od tam pa z letalom v Libijo. V Tripolisu je gost maršala Balba, ki ga tudi sam vozi z letalom.

Nemški vojni minister maršal Blomberg je sprejel včeraj kitajskega generala Čang-Po-Lija, ki se že dalj časa mudi v Nemčiji zaradi nakupovanja orožja.

Obisk windsorskega vojvode v Ameriki bo trajal 37 dni.

19 letniča zloma avstrijske fronte pri Vittorio Venetu so praznovali včeraj po vsej Italiji. Pri tem kraju so se namreč Avstrijci po zmagi pri Kobaridu ustavili in držali fronto celo leto, dokler ni avstrijska država razpadla in se je vojska, izmučena po štiriletnem klanju, začela razhajati, tako da je bilo Italijanom delo olajšano.

Francoski kapital se vrača iz Združenih držav, kakor opažajo na newyorški borzi in v ameriških bankah. Domnevajo, da je prišlo zadnje tedne več kakor tri milijarde frankov iz Amerike v Francijo.

Grški kralj Jurij II. se je včeraj pripeljal iz Rima v Pariz, odkoder bo jutri odpotoval v London, kamor ga je povabila angleška vlada.

Zaradi ustanavljanja nezakonitih organizacij v Nemčiji so včeraj v Berlinu s sekro obglavili tri bivše komunistične voditelje, med njimi dva zaupnika Kominterne.

Vojni dolg bo spet začela vračati angleška vlada Ameriki, ker je ameriška vlada baje le pod tem pogojem pripravljena skleniti novo trgovsko pogodbo.

Pri ameriških obinskih volitvah se je po kazalo precejšnje nazadovanje Rooseveltove demokratske stranke, vsaj kakor kažejo zdaj znani izidi.

Nov invalidski dom je včeraj odprl v Firenci italijanski kralj. Danes pa se bo udeležil odkritja spomenika v vojni padlih vojakov.

Angleško-nemški in angleško-sovjetski pomorski dogovor je včeraj stopil v veljavo.

Obisk italijanskega zunanjega ministra Ciana v Ankari, ki je bil določen za prihodnji teden, so zaradi potovanja grškega kralja Jurija v London, odložili za konec novembra.

594 ljudi so postrelili oktobra v sovjetski Rusiji zaradi sabotaže, vohunstva in kar je še podobnih grehov za spravljjanje političnih nasprotnikov s sveta.

Novemu voditelju ruskih emigrantov generalu Avramovu, ki je po umoru generala Milerja dobil nalogo, da nadaljuje z organizacijo emigrantov, je francoska vlada prepovedala priti v Pariz in sicer na zahtevo sovjetskega poslanstva. To je vsekakor ganljiva poslušnost francoske ljudske fronte do Moskve.

Najmanjša plača delavcev v sovjetski Rusiji znaša po zadnji odredbi Stalina 115 papirnatih rubljev. Ta zakon so izdali v proslavo 20 letnice oktobrske revolucije. Za to plačo si ruski delavec lahko kupi 5 kg mesa ali pa 1 čevlji.

Na mednarodni konferenci za zatiranje političnega terorizma so zavzemale čudno stališče prav tiste države, ki dajejo zavetišče vsem političnim atentatorjem in ki so moralno odgovorne za večino nasilnih dejanj v zadnjih letih. Iz tega je razvidno, da te države ne mislijo resno.

Bela Kun pred rdečim sodiščem

Varšava, 5. novembra. m. Po poročilih, ki so prispela semkaj iz Moskve, se bo tam prihodnje leto začela razprava proti voditelju madžarskih komunistov Beli Kunu, ki je bil na zahtevo Stalina aretiran že meseca avgusta. Tedaj so mislili, da je ta aretacija v zvezi z njegovim delovanjem v Španiji, sedaj pa moskovski oblastniki izjavljajo, da bo Bela Kun obtožen z bivšim šefom GPU Jagodo. Pri tej razpravi bodo precej natanko govorili tudi o tem, kaj je Bela Kun do leta 1919 delal na Madžarskem, posebno pa o okoliščinah, pod katerimi je tedaj zapustil Madžarsko.

Kako misli angleški minister Churchill o Jugoslaviji

Od vseh mnenj, ki so jih tuji časopisi zadnje čase objavili glede notranjepolitičnega stanja v Jugoslaviji, je morda najbolj zanimivo to, kar je napisal angleški konservativni minister Winston Churchill pod naslovom »Jugoslavija in Evropa«. Takole se je izrazil:

»Obiski, ki jih je jugoslovanski ministrski predsednik dr. Stojadinović napravil v Londonu in Parizu, kakor tudi sporazumi, ki so ga sklenile v Jugoslaviji opozicionalne stranke, zaslužijo vso pozornost. Jugoslavija je ena tistih evropskih držav, ki tvorijo nekaj ključ v Evropi, in razmere, ki vladajo v njej, so važen činitelj za ohranitev miru med vesilami. Med svetovno vojno je gojila Anglija nasproti Srbiji žive simpatije. Vroča želja po združenju Južnih Slovanov se je uresničila in nastalo je kraljestvo Srbov, Hrvatov in Slovencev. Tu živi nad 14 milijonov ljudi, v eni najbolj romantičnih in najlepših evropskih dežel. Jugoslovanski vojniki vzbujajo zaradi svoje moči in velike vzdržljivosti splošno občudovanje in zaradi tega po pravici uživajo slavo. Južni Slovani se dosegli vse, karkoli so nameravali doseči, in že je vladalo splošno prepričanje, da bodo v bodočnosti živeli v mirnem sožitju. Kako velika pa je bila prepadenost in razočaranje pri državah, ki so prinesle osvobodjenje, ko so morale spoznati, da nova država Jugoslavija ni osvobodjena notranjih nesoglasij. Trenja med Srbi in Hrvatmi so pred očmi Evrope postala vedno bolj vidna. Strastni boji, ki so nastali zaradi različnosti verskega prepričanja, so spremljali poskus, da tudi katoliški verniki, ki so v manjšini, dobe popolno enakopravnost z ostalimi, od države priznanimi veroizpovedmi. Kljub vsemu temu pa mislim, da te razlike, če jih vzamemo v osnovi, niso niti posebno globoke, pa tudi ne takšne, ki se ne bi dale odstraniti.

Pravijo, da gre tu za osnovna vprašanja. Vladojoče plasti v Jugoslaviji so označile kot svoj ideal da zlijejo tri različne narodne elemente v en sam jugoslovanski narod. Ti oznanjajo, da Jugoslavija obstoji iz treh plemen, ki so se stopila v novo nacionalno enoto. Na drugi strani pa opozicija poudarja, da so v Jugoslaviji trije narodi, srbski, hrvaški in slovenski, ki da so združeni samo pod eno skupno vladno. Če pa pomislimo, da se vsi trije narodi izrekajo za eno krono, za en parlament in za eno vojsko, potem mora biti angleškemu opazovalcu zares težko umljivo, čemu ves ta spor. Noben Anglež ni nikdar želel, da bi oviral n. pr. Škote v tem, da se ne bi mogli več svobodno držati svojih šeg in navad v najširšem obsegu. Angleški narod gleda

V Angliji bodo prihodnje leto vpeljali nove telefonske zvonce. Na sliki vidimo komisijo glasbenikov, ki bo po svojem okusu ugotovila, kateri zvonci imajo najlepši glas.

M. Jacoby - R. Leigh: Poročnik indijske brigade

To je bil smeh človeka, ki mu je nekaj težko zadelo ponos, ki pa ve, da j epravica na njegovi strani in da se mu ne more nič zgoditi, da mu nihče ne more ugrabiti tistega, kar je samo njegov!...

»To je krasno!... Najprej mi prideš in nekaj blebetaš, kako si mi hvaležen, da mi trenutek za tem poveš, da si se zaljubil v mojo nevesto. Zelo si nagel in moram reči, da si dobro izkoristil mojo odsotnost!«

»Geoffrey!«

»A to ti še ni dovolj! Vrh vsega tega se mi še... lažeš!«

»Geoffrey! Ona...«

»Lažeš! Lažeš tudi, da te ima ona rada!«

»Geoffrey, saj ne veš, kaj govoriš! Saj sam ne verjameš temu, kar si mi rekel zdajle!«

»Verjame in vem, da lažeš!«

Geoffrey je zdaj tudi sam verjel, da Perry res laže in da vse njegovo govorjenje o tej ljubezni ni resnično. Verjel je sicer, da se je Perry zaljubil v Elizabeto, ni pa mogel verjeti, da bi tudi Elizabeta njega ljubila. Ne, to ni bilo res, in Perry se je lagal...

Mlajši brat tega ni pričakoval. Vedel je, da bo njegovo priznanje Geoffreju prizadelo veliko bolesti. toda prepričan je bil, da ga bo Geoffrey razumel. Zdaj je pred njim stal docela tuj človek, hladen, okrut, užaljen, ki ga ni hotel niti poslušati, ki mu ni hotel verjeti, ki ga je žalil!

To nista bila zdaj več brata, marveč tekmeča, moška, ki imata rada isto dekle in sta pripravljena, da se zanj spopadeta.

Tudi Perry ni zdaj čutil več drugega, kakor samo grenkobo.

Tudi dobro! Toda nekaj ti bom še rekel: do zdaj sem te občudoval, kakor še nisem občudoval koga. Ne, zdaj vidim, da sem se zmotil! Ti si ponižav in bojazljiv! Poziram te!

Perry je odšel, ne da bi ga bil pogledal.

Ko je Geoffrey ostal sam v svoji sobi, je še enkrat premislil vse, kar je te zadnje ure doživel. Po razgovoru z bratom se je čisto spremenil. Ni bil več slabič, ni več pustil, da bi ga zmagovale kake slutnje, posrečilo se mu je, da je samega sebe prepričal o tem, da ga ima Elizabeta rada in da je samo mimogrede izgubila pamet, pa se bo že spet zavedala.

Ni precejeval sebe in premalo cenil Perryja, toda moški ponos mu zdaj ni pustil, da bi se udal. Boril se bo za svojo srečo in ne bo zaročenke pustil nikomur, niti svojemu bratu. To so bile ženske muhe, trenutno razpoloženje, so mehkost, domišljija, prazne sanje, ki so Elizabeto premagale. Saj ni mogla pozabiti na njegovo ljubezen! Teža ni in ni mogel verjeti!

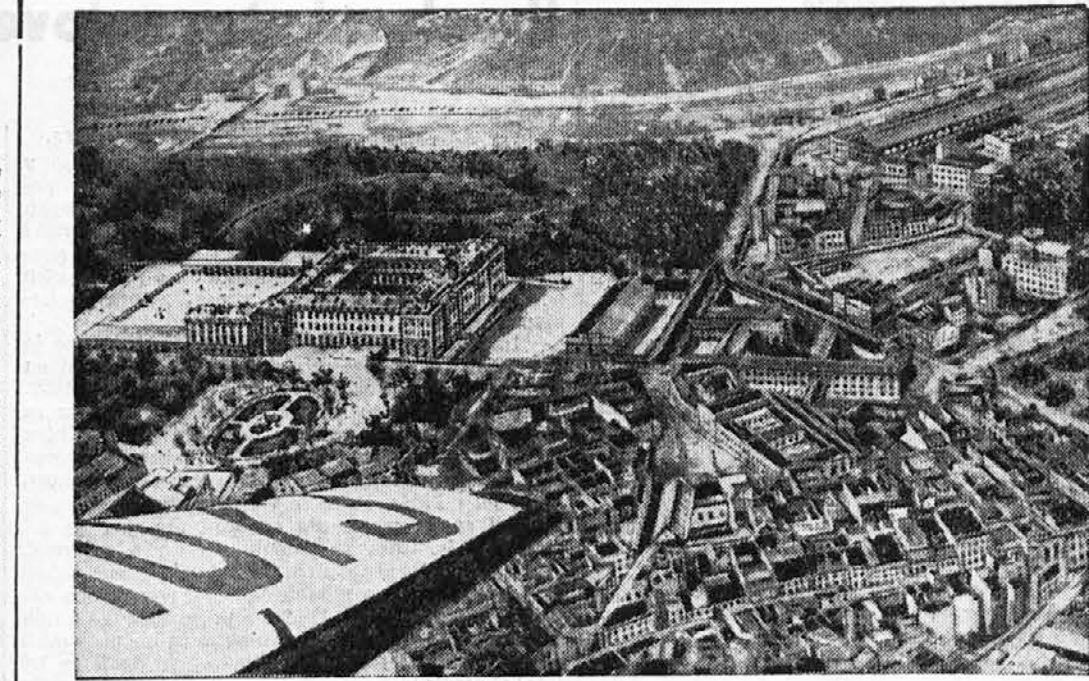
O tem razgovoru z bratom ji sploh ne bo nič omenil, tako da se bo med njegovo odsotnostjo morala čutiti vezano, vezano do njega! Ko pa se bo vrnil, bo ona do tedaj zatrdno že spremenila svoje mišljenje. Morda pa je vse to bilo razes le izmišljotina, ki se je rodila v Perryjevi razgreti glavi!

Perry se je zaljubil v Elizabeto, kakor bi se bil zaljubil v vsako drugo dekle, s katerim bi bil nekaj časa skupaj. In čim dlje je trajalo to poznanstvo, tem močnejše se je Perry vživljal v svoja čustva, polagoma se mu je pa posrečilo, da je zmešal še njo.

Na njo se ni mogel jeziti, toda tem večji srd je čutil do brata, ki se je tako grdo vedel. Kaj ta fantič res ni imel nič čuta za dolžnost in za poštenje?

Geoffrey se je zdaj odločil:

Cez vse to pojde brez najmanjše besede, kakor da se ni zgodilo nič. Ko se bo vrnil s poti, bo vse spet tako kakor je bilo prej in še lepše, saj bo do tedaj tudi Elizabeta utegnila o vsem premisliti in bo uvidela svojo zablodo.

Špansko glavno mesto Madrid, ki se mu general Franco vedno bolj približuje. Na levi kraljev dvorec.

Mačka prišla tatu

Nekje v bližini Württemberga živi čuvaj, ki svojega veselja nad ničemer ne kaže v tolikšni meri, kakor nad svojo mačko. Ta mačka nima samo te zasluge, da mu je pregnala vse miši, ki so prej gospodarile v hiši, pač pa si je toliko slavo pridobila še zaradi večjih zaslug: Razkrinkala je vlomilca, ki je že večkrat vlomil v to hišo.

Gospodar je že nekajkrat opazil, da mu nekdo krade iz njegove svetiljke petrolej. Vsi poskusi, da bi izsledil tatu, so ostali brezuspešni. Sam se je večkrat žrtvoval, da je po cele ure sedel na preži, kdaj se bo neznanec tat priplazil v njegovo stanovanje. Nikdar pa ni mogel prijeti neznanega uzmoviča, kajti ta je gospodarja najbrž vselej prej opazil, kakor pa gospodar njega. Kadar je gospodar stražil, mu seveda nihče ni ničesar ukradel, čim pa je to stražo samo malo opustil, že mu je spet zmanjkalo v svetiljki goriva. Končno mu je padlo v glavo, da bi bilo morda dobro, če bi postavil na stražo svojo mačko. In res, zaprl jo je v sobo, kjer je bila postavljena svetiljka. Spet se je tat priplazil, lepo počasi, se razgledal naokoli, če ga morda kdo ne vidi, nato pa korajžno stopil k svetiljki, da spet nakrade iz nje petroleja. V tem trenutku pa je skočila mačka, ki je bila zaradi dolgega zapora najbrž že res precej razjarjena, uzmoviču naravnost v obraz ter ga začela obdelovati s kremplji tako silno, da je tat v smrtnem strahu začel klicati na pomoč. Gospodar je hitro pritekel v sobo, kjer je komaj pomiril razjarjeno mačko, tatu pa je vsega krvavega razbil in ga izročil policiji.

Potemtakem bomo pa res kmalu dobili spet nov pregovor, namreč, »kar mačka rodi, tatove lovi«.

Volna iz kamena

Ni več nobena novost, da volno pridobivajo tudi že iz različnih vrst domačega lesa. Tudi poskusi pridobivanja volne iz steklovine so se v precejšnji meri posrečili. V Združenih severnoameriških državah pa so prišli na dan še z novim tovrstnim izumom. Tam že prodajajo preproge, ki so iz volne, napravljene naravnost iz kamna, in sicer takšnega, ki ga je skoro povsod na svetu dovolj. To je dolomit. V velikih pečeh ga topijo, za kar je potrebna toplota 1800 stopinj Celzija. Iz peči to raztopino po položnem podstavku počasi spihajo na prosto. Pritisk sedem atmosfer pri tem raztopino razkadi v prah. Brezštevilne majhne kapljice lete po zraku, se raztegnejo v tanke nitke. Kemično nato odstranijo tiste primese v raztopini, ki so odveč, in zaradi katerih bi volna ne bila tako dobre kakovosti, kakor sicer. Volnene nitke nato očistijo z neko parafinovo raztopino, nakar jih

s pomočjo posebnih strojev stiskajo v uporabljive kose. Preteklo leto so v ameriških Združenih državah napravili 65.000 ton takšne »kamene« volne.

200 morskih milj v enem mesecu

Kljub ogromnim plavajočim palačam, ki tekmujejo za slavnj »modri traki«, ki imajo vse, kar je mogoče videti v najrazkošnejših dvorcih, sijaj oprave, bogastvo razvedril, najizbranejšo hrano in pijačo; ki s svojimi 300 tisoč konjskih sil lahko kljubujejo vsem viharjem, plovejo po morju še danes uboge ribiške ladje, ki so predane popolnoma na milost in nemilost vetrov.

Pred dobrim tednom je dospel v francosko pristanišče Saint-Malo neka ribiška jadralnica, ki je bila že od maja meseca neprestano na odprtem morju. Od maja do avgusta so njeni krepki mornarji lovili slanine v okolici Grönlandije, nalovili in nasolili 6000 centov rib ter se odpravili proti domu. Pihal je ugoden veter ter jih zanesel čisto v bližino domače zemlje — še 200 milj, dober dan ugodne plovbe, pa bodo doma, na trdnih tleh, v varnem zatišju. Tedaj pa se vreme nenadoma spremeni, pihati začne nasprotni veter ter jih zadrži dober mesec dalj na morju. Pošla jim je moka, pitna voda in drugi priboljški. Ljudje, ki so že doslej živeli ob sami ribji juhi, pečenih ribah in zopet ribji juhi, z malimi zalogami kruha, krompirja in slanine, so pri vseh svojih 6000 centih rib skoro umirali od lakote. Komu se že ne bi začel želedeč obračati pri toliki enakomernosti jedil, kljub najhujši lakoti!

Čez mesec dni brezuspešnih naporov se jih je vendar spet usmilil veter, ugodno zapihal in jih v enem dnevu zanesel tja, kamor so že cel mesec zaman rinili. Tako so končno dospeli domov, toda tako izmučeni in naveličani, da se jim še veseliti ni ljubilo. Kakor stroji so se spravili na suho, v krčme, k pijači, katero so še po imenu komaj poznali. Kdo, ki malomarno zveči slanine in se prepira za njihovo ceno, pomisli, kakšnih nečloveških naporov je bilo treba za to, da eden obogati in se drugi najel!

Programi Radio Ljubljana

Petek, 5. novembra: 11 Solška ura: Denar - sveta vladar - bistvo in vloga denarja (g. Boris Rihčaršič) - 12 Iz domačih gredic (plošče) - 12.45 Vreme, poročila - 13. Cas, sporod. obvestila - 13.15 Opoldanski koncert Radijskega orkestra - 14 Vreme, borza - 18 Zenska ura: Mati v družini (gđ. Iva Slaparjeva) - 18.20 Bialajke igrajo (plošče) - 18.40 Francosčina (g. dr. Stanko Lehen) - 19 Cas, vreme, poročila, sporod. obvestila - 19.30 Nac. ura - 19.50 Zanimivosti - 20 Simfonična glasba iz XVIII. stol. (prenos iz Zagreba) - 22 Cas, vreme, poročila, sporod. - 22.30 Angl. plošče.

Solnce je vse krvavo gledalo čez obzorje, ko je Geoffrey nazadnje zatisnil oči.

Warrentonovo slovo od žene.

Ko sta lady in sir Warrentonova prišla domov, sta tudi onadva prebila zelo nemirno noč.

Sir Benjamin je doma najprej pripravil prtjljago. Moral je že naslednji dan kreniti v Laharo, žena pa naj bi bila čez mesec dni prišla za njim.

Lady Warrentonova mu je pomagala pri tem poslu. Nihče, kdor ju je poznal, ne bi bil v tem zakonskem paru spoznal zdaj »klepetave lady« in »Bennya pod copato«. Zdelo se je, kot da sta ta dva človeka samo pred svetom igrala smešni vlogi. Ko sta pa bila sama, se je med njima vse spremenilo. Res, lady Oktavija Warrentonova je rada govorila in se včasih tudi rada pokregala, kakor je tudi sir Benjamin rad tu pa tam zvrnil kozarček.

Zdaj pa, ko je bila sama in nista imela »občinstva«, sta se kar na lepem spremenila v nežna zakonca.

Warrenton je bil za kakih dvajset let starejši od žene, ki jo je imel prav iz srca rad. Morda je prav to nesorazmerje v letih bilo vzrok, za navidezno neslogo v tem zakonu. Kajti, da je ta nesloga bila zares samo navidez, se je lahko prepričal vsakdo, kdor ju je na primer videl zdaj. Zdelo se je, da se svoje ljubezni sramujeta. Morda sta prav zaradi tega v družbi igrala vlogo »ujedljive in klepetave žene« ter »moža pod copato«. Warrenton je bil eden najstarejših častnikov v kalkutski garniziji in so ga vsi spoštovali kot hrabrega vojaka, ki je tudi z deli pokazal, da je tega spoštovanja vreden. Ta Warrenton je svoje »dekletce« imel rad kakor prvi dan, ko jo je spoznal. Tudi ona je bila v svojega moža zaljubljena prav tako kakor v začetku svojega zakona, ko so se ji vse tovarišice smejale, da jemlje človeka, ki je toliko starejši od nje.

»Benny, ali bi jaz ne mogla že kar jutri s teboj?«

»Saj veš, draga, da to ni mogoče.«

»Ves mesec bom sama!«

»Jaz bom pa ves ta čas lahko svobodno pil svoj brandyl!«

Lady Warrentonova se je malce nasmejala, on pa jo je po strani opazoval. Potem je stopila do male omare, vzela iz nje steklenico brandya in mu ga natočila kozarček.